Punainen Risti

Suojelu ja yhdenvertaisuus

Aleksi Seilonen

Jutta Marjanen

Suojelu ja yhdenvertaisuus

1. Suojelu
2. Sukupuoli ja moninaisuus
3. Osallisuus
4. ISOT -viitekehys

- Ovatko tilat ja järjestelyt turvalliset myös lapsille?
- Pääseekö pyörätuolissa saniteettitiloihin?
- Miten annamme ohjeita, kun ei ole yhteistä kieltä?
- Saako apua ja tukea samaa sukupuolta olevalta?
- Osaammeko toimia, jos ihminen kertoo väkivallasta?

Suojelu on ihmisten pitämistä turvassa haitalta

Punainen Risti

Suojelu

- **Toimintaympäristö, tilat ja toimintatavat ovat turvalliset kaikille avunsaajille.**
- **Toiminnalla ei aiheuteta haittaa.**
- **Avunsaaja on turvassa väkivallalta.**

Väkivalta on…

- Voiman tai vallan käyttöä
- Toimintaa tai toimimatta jättämistä
- Uhka, kokemus tai itse teko
- Kohdistuu itseen, toiseen, ryhmään, yhteisöön
- Johtaa tai voi todennäköisesti johtaa kuolemaan, fyysiseen vammaan, psykologiseen tai emotionaaliseen haittaan, kehityksen häiriintymiseen tai perustarpeiden puutteeseen

Suojelu: mitä tehdä

- Turvallinen toimintaympäristö
  - Erilaisten ihmisten turvallisuusuhkien tunnistaminen
  - Seksuaalisen häirinnän, ahdistelun ja hyväksikäytön ehkäisy
  - Turvalliset toimintamallit lasten kanssa ja lapsiystävälliset tilat
- Turvallinen ohjaaminen
- Ihmiskeskeinen toimintatapa

Lastensuojelu

- Lastensuojelu on lapsen suojelemista väkivallalta ja haitalta (ml. tarpeiden ja huolenpidon laiminlyönti)
- Keskeisenä toimintaperiaatteena aina lapsen etu.
- Lasta voi onnettomuustilanteessa uhata esim.:
  - Perheyhteyden menettäminen
  - Psykososiaalinen stressi ja mielenterveyden järkkyminen
  - Sukupuolistunut väkivalta ja erilainen hyväksikäyttö
  - Palveluiden puute
- Lastensuojeluilmoitus tehdään kun herää huoli lapsesta.

Ihmiskauppa ja hyväksikäyttö

- Ihmiskauppa on vakava hyväksikäyttörikos ja ihmisoikeusrikkomus
- Sen muotoja ovat seksuaaliseen hyväksikäyttöön tain työvoiman hyväksikäyttöön liittyvä ihmiskauppa, avioliittoon pakottaminen, kerjäämisessä tai rikollisessa toiminnassa hyväksikäyttö, ihmiselimillä ja -kudoksilla käytävä kauppa
- Kaikki hyväksikäyttö ei ole ihmiskauppaa, mutta ihminen on silti suojelun tarpeessa ja kyseessä voi olla myös muu rikos
- Tiedon jakaminen on ennaltaehkäisyä
- On tärkeää, että kaikki tietävät, että heillä on oikeus päästä julkisiin palveluihin

Sukupuolistunut väkivalta

- Sukupuolistunut väkivalta tarkoittaa sellaista väkivaltaa, jossa sen muodot, käytännöt ja merkitykset eroavat sukupuolen mukaan.
- Pohjalla epätasa-arvo ja valta-asemat
- Sisältää mm. seuraavat väkivallan muodot: seksuaaliväkivalta, lähisuhdeväkivalta, ihmiskauppa, lapsiavioliitot, pakotettu prostituutio, seksuaalinen hyväksikäyttö, verkkoväkivalta, eri resurssien, mahdollisuuksien ja palveluiden epääminen.

Jos en pysty itse auttamaan…

- Psykososiaalinen ensiapu
- Kysy neuvoa
- Ohjaa avun piiriin
- Muista selviytyjäkeskeinen toimintatapa

Yhdenvertaisuus avustustoiminnassa

- Huomioimme ihmisten **sukupuolen ja moninaisuuden** avustustoiminnassa.
- Apu tavoittaa kaikki ja ihmisillä on **mahdollisuus vaikuttaa**.

Sukupuoli ja moninaisuus

- Sosiaalinen sukupuoli (gender) on yhteiskuntien luomia käsityksiä eri sukupuolten ihanteellisesta käyttäytymisestä, tavasta toimia, velvollisuuksista, oikeuksista, ulkonäöstä jne. Ne viittaavat sosiaalisiin eroihin ja odotuksiin, joita naisille ja miehille on tietyssä yhteiskunnassa, ajassa ja kulttuurissa. Nämä muuttuvat ajan myötä ja voivat olla hyvinkin erilaisia kontekstista riippuen. Biologinen sukupuoli (sex) viittaa sukupuolen ruumiillisiin ulottuvuuksiin kuten anatomiaan, kromosomeihin tai hormoneihin. Suomessa on kaksi juridista sukupuolta, nainen ja mies.
- Moninaisuudella tarkoitetaan sitä, että jokaisella ihmisellä on lukemattomia ominaisuuksia, rooleja, moni meistä kuuluu eri ryhmiin. Kyseessä voi olla omat taustat ja identiteettikysymykset, seksuaalinen suuntautuminen, ikä, sosioekonominen asema, uskonto, kansallisuus, etnisyys, toimintarajoitteisuus/vammainen henkilö jne. Yhteiskunnan moninaisuuteen kuuluvat kaikki vähemmistöryhmät.
- Intersektionaalisuus

Vammaisuus

- Vammaisiin henkilöihin kuuluvat ne, joilla on sellainen pitkäaikainen ruumiillinen, henkinen, älyllinen tai aisteihin liittyvä vamma, joka vuorovaikutuksessa erilaisten esteiden kanssa voi estää heidän täysimääräisen ja tehokkaan osallistumisensa yhteiskuntaan yhdenvertaisesti muiden kanssa
- Valtioilla on oikeudellinen vastuu huolehtia siitä, että ihmisoikeudet toteutuvat kaikkien väestönryhmien – myös vammaisten henkilöiden – kohdalla
- 15% maapallon väestöstä ovat vammaisia henkilöitä (WHO World Report on Disability 2011)

Osallisuus

- Hyvä kartoittaa, millaisia esteitä eri ihmisten osallisuudelle on olemassa ja miten näitä esteitä saisi purettua. Osallisuuteen kuuluu mahdollisuus määritellä, mihin toimintaan tai palveluun osallistuu ja mahdollisuus vaikuttaa itselleen tärkeisiin asioihin sekä yhdessä tekemiseen. Se on vaikuttamista oman elämänsä kulkuun, mahdollisuuksiin, toimintoihin, palveluihin ja joihinkin yhteisiin asioihin.

Yhdenvertaisuus: mitä tehdä

- Osaamisen kasvattaminen
- Konsultoi eri ryhmiä (vammaiset, eri ikäiset ja sukupuliset, ulkomaalaiset,..) – huomioi intersektionaalisuus
- Huomioi saavuttavuus
  - Tilojen esteettömyys
  - Tiedon saavutettavuus
- Tiedon jaottelu (disaggregointi): sukupuoli, ikä, vammaisuus
- Yhteistyö: kartoita, aktivoi, koordinoi muita toimijoita (vammaisjärjestöt, maahanmuuttajajärjestöt)
- Sukupuoleen tai muihin syrjintäperusteisiin liittyviin väärinkäytöksiin ja väkivaltaan on reagoitava.

Onnettomuustilanteen erilaiset vaikutukset

MITEN SEURAAVAT ASIAT VAIKUTTAVAT AVUNTARPEISIIN

1. Sukupuoli
2. Ikä
3. Vammaisuus
4. Maahanmuuttajatausta

https://www.menti.com/72w1js5vox

ISOT -viitekehys

1. Ihmisarvoisuus
2. Saavuttavuus
3. Osallisuus
4. Turvallisuus

Ihmisarvoisuus

- Kaikkien kriisitilanteen kohdanneiden oikeus ihmisarvoiseen elämään on keskeinen osa inhimillisyyden periaatetta.
- Tämä tarkoittaa, että humanitaarisessa toiminnassa on
  - kunnioitettava, varjeltava ja edistettävä ihmisarvoa ja arvokkuutta,
  - turvattava kriisitilanteen kohdanneiden psykososiaalinen hyvinvointi, ja
  - huomioitava ihmisten yksityisyys ja kulttuuriset tarpeet.

Saavuttavuus

- Hätäavun pitää saavuttaa kaikki ihmiset, joita onnettomuustilanne on kohdannut.
- Jotta apu saavuttaa haavoittuvimmassa asemassa olevat, avun kohdentamisessa ja priorisoinnissa on otettava huomioon avunsaajien moninaisuus.
- Avun saavuttavuus riippuu siitä:
  - 1) onko apu syrjimätöntä
  - 2) sopivatko tilat, tarvikkeet ja palvelut kaikille
  - 3) onko avun hankkiminen taloudellisesti mahdollista kaikille ja
  - 4) tavoittaako tieto avusta kaikki avuntarvitsijat heidän ymmärtämällään kielellä ja heidän käyttämillään viestimillä.

Osallisuus

- Kaikkien ihmisten mahdollisuus osallistua yhdenvertaisesti heitä itseään koskevaan päätöksentekoon kuuluu ihmisarvoiseen elämään.
- Moninaisuus ryhmissä, joissa avuntarvetta kartoitetaan ja apua suunnitellaan ja annetaan, edesauttaa yhdenvertaisuuden toteutumista (eri sukupuolet, eri ikäiset, vammaiset ja eri taustaiset ihmiset).

Turvallisuus

- Eri sukupuolisiin, eri ikäisiin, vammaisiin ja eri taustaisiin ihmisiin kohdistuu erilaisia riskejä ja heillä on erilaisia tarpeita, jotta he voivat kokea olevansa henkisesti ja fyysisesti turvassa. Ihmisten turvallisuuden varmistaminen jakautuu kolmeen alueeseen:
  1) annettavan avun kuten tilojen ja tarvikkeiden turvallisuuden varmistaminen
  2) lastensuojelu, seksuaalisen ja sukupuoleen perustuvan väkivallan estäminen ja siihen vastaaminen sekä ihmiskaupan uhrien ja selviytyjien suojelu
  3) sisäiset järjestelyt joilla turvataan annetun avun turvallisuus, kuten sitoumukset, ohjeet, perehdytys ja toimintatavat.

ISOT evakuoinnissa

MITEN HUOMIOISIT EVAKUONNISSA SEURAAVAT ASIAT

Ihmisarvoisuus

Saavuttavuus

Osallisuus

Turvallisuus

https://www.menti.com/1oig3h7d13

Kiitos!

Punainen Risti